

Esti csevejnek indult, éjszaka-ölelő pofázássá izmosodott, lassú cigaretta-füst és keserves sóhajtások, nagy összeborulások és nosztalgika – és a gulyásleves, ahogy otthon készítik, és az Irsai Olivér, mert az mégiscsak finomabb, és merengés, merengés, bezzeg odahaza...

Mikor elbúcsúzol tőlük, úgy figyeled vendéglátóid arcát, mint idegenekét – ugyanolyan vendégmunkások, mint te, hol hát a különbség? Sokat törted a fejed, de csak akkor találtad meg a választ, mikor néhány hete a házigazda egy Remarque-kötetet nyomott a kezébe, A diadalív árnyékában, szegény, sorsüldözött német emigránsok, akik Hitler elől menekülve sodródtak a fény városába. A nyilvánvaló analógia – most már jól tudod – sántít, mert téged, akárcsak vendéglátóidat, a kilátástalan szegénység, a nem-lesz-jobb rideg valósága hajtott el – rezsimek dőlhetnek, diktátorok halhatnak, de a nyomor ugyanaz most és mindörökké, ámen.

Te már tudod ezt, ők nem is sejtik – a tudás szakadékot nyit ember és ember között.

Útban hazafelé, hajnali fél ötkor, a Montmartre-on, ahol csak későn fekvő részegekkel és korán kelő utcaseprőkkel találkozni, ívlámpa fényének élességével villan emlékezetedbe a kép: embertelen-nagy betonpályaudvar, sokadik átszállás Párizs felé, egyik szerelvényről ugrasz a másikra, a bőrönd a kezében, lábad a levegőben – látod, a párizsi személy megmoccan, elindul, ajtók záródnak, kerekek kattognak – hirtelen hatalmába kerít a kényszerképzet, ott maradsz függve a levegőben, kalimpáló lábbal a mozgásba lendülő vonatok, két világ közt, elveszve.

Itt, a Montmartre-on, zsebre vágott kézzel, a híres lépcsősorokon ballagva-tántorogva egyszerre bizonyossággá válik benned – ez nem kényszerképzet, ez valóság. Oda már nem, ide még nem tartozol. Hogy is tartozhatnál? Mit tudsz róluk, felelj! Dom Perignont és Maigret felügyelőt, az autógyárakat meg a Szajna hídját... De hát többet hogyan is tudhatnál meg? Napi tizenkét órában mosod és pakolod az edényeket, cipeled zsákszámra a krumplit és a hagymát, kifőzde, nem étterem, fűlelsz és rezzensz a parancsszóra, és gondolatban vagy százszor falhoz vágta már a nyelvvizsgádat. És ha a műszaknak vége, megosztod a szobádat három másik rosszkedvű dzsinnel.

Itt, a Montmartre-on, az Irsai már a fejedbe szállt, az utolsó pillanatban veszed észre a lányt, még egy lépés, és keresztülbuksz rajta – a lépcsőn ül, öklével a szemét dörzsöli, és keservesen sír.

Zavartan hőkölsz, a hajadba túrsz, miféle szerzet ez? Honnan került ide, és miért éppen ide? Mutatóujjaddal bizonytalanul böksz egyet a vállán, mire ideges rángás és még hangosabb zokogás a felelet.

Kérdeznéd, de nem mersed – leülsz hát mellé a lépcsőre, pislogsz rá profilból – fekete a haja, a járomcsontján csikokba folyt festék, száján szétmázolt rúzs vöröslök. Drága szövetkabátot visel, amelyet a Forum des Halles-ban, valami luxus-üzlet kirakatában láttál egyszer, szakadt blúzt, sáros miniszoknyát.

Törött sarkú cipő és finom parfümillet, éhező gyerekekintet és elővillanó mell – ki ez a lány, honnan jött, hova megy? Hiába próbálkozol franciával, angollal, némettel. Mi legyen vele? Csendőrkékre semmiképpen, ha illegál-bevándorló, kitoloncolják vagy táborba zárják – de itt, az utca közepén sem hagyhatod. Pattintasz egyet az ujjaddal: irány az Hotel L'amour!

Ótvar garni egy mellékutcában, szoba pár órára, egy éjszakára. Egyszer-másszor elkísérted a barátnődet szobalánykodni, együtt tisztítottatok ki a kádat, gyömszöltétek nejlonszatyorba és vittétek mosodába az ondófolto ágyneműt – az ottaniak lehet, még emlékeznek rád, jó szóért, szép szemért talán még engednek is az árból. Talán.

Az éjszakai portásnak vörös a szeme, nagyokat ásít, és Edith Piafot hallgat – sose gondoltad volna, hogy Párizsban tényleg sanzon szól a magnókból –, nyújtózkodik, és „mindent értek”-pillantással kotorászik a kulcsok között. Emelet, hatos szoba. Ott még nem takarítottál.

Ahogy bentről ráfordítod a kulcsot, első dolgod ágyba fektetni a lányt – érzed a parfümjét, csóró fejjel és jó szaglással állapítod meg: előkelő márka, Dior vagy Chanel, kifinomult és drága, de átút rajta a lány testének-verejtékének enyhe és izgató hagymaillata.

Betakargatod az ismeretlent, kabátját élére hajtod, majd összetolsz két széket az ablak előtt, és elvackolodsz magad is. A lány félálomban-önkívületben motyog, szavai francia hangzásúak, értelem nélküliek. Cigaretta veszel elő, rágyújtasz. A portásra gondolsz, és arra, ha elmondja a barátnődnek... megrázod a fejed. Nem, nem mondja el, de a hallgatása mögött nincs férfi-szolidaritás, betyárbeccsület se, csak betonszürke közöny. Idegen vagy – idegenek a tetteid, az ügyes-bajos dolgaid. Jelenléted átmeneti és nélkülözhető.

A csipkés szegélyű függöny felé fújod a füstöt. Hol az a pont, amittől egy közösség tagjának mondhatod magad? A befogadás hosszú folyamat vagy villanásszerű? Mit kell érte tenned, és főképp: hányszor?

Ady és Márai – a vérbajos erdélyi kismemes és az elitista kassai polgár, akik ha ismerik, utálják egymást –, nekik is akadt közös nevezőjük: Párizs. Egyiküknek Bakony volt, menedék, a másiknak hat év nyomor, és lassú egzisztencia-teremtés. Ide tartoztak. Ide tartoztak?

A lány álmában felnyög, te feltápáskodsz, mellé lépsz, látod, vörös az arca, verítékezik, a homlokára tapasztod a tenyered. Forró a bőre – gyógyszer után néznél, de a minden eshetőségre készen, kabátzsebedben tartott fél levél aspirin eltűnt, patikát pedig hajnali ötkor nem találsz nyitva. Jobb híján benedvesíted a zsebkendődet, borogatást rögtönzöl, megigazítod a lecsúszott takarót – gondoskodás-morzsa. A lány felnyög, jobbával elkopja és megszorítja a csuklódat, hánykolódik és mosolyog. Nincs magánál – lefejtet karodról az ujjait, és visszafekszel a székekre.

Felriadva fáj a fejed, szíved-mellkasod-hónaljád tájékán jelentkeznek az undorig ismert szúrás – új és új hullámokban, egyre erősödve tör rád –: bizonyára a nikotin, a koffein, az alkohol és a nem-alvás következménye. Mozdulatlanul ülsz, nincs erőd felkelni és villanyt gyújtani. Olvastad, hogy aki közeledni érzi halálát, irtózik a sötétségtől, és rögeszmésen tudni akarja, hány óra van, nem járt-e még le az ideje – ha ez igaz, gondolod, te túlélsz, tovább élsz, hiszen sem a fény, sem az idő nem érdekel.

Talán negyedórát ülsz így, kényelmetlen pózban, felhúzott térdrel, zsibbadó lábbal, válladon a kabátoddal. A fájdalom csitul – szakaszosan vissza-visszatér ugyan, beléd nyilall, de egyre gyengébben, végül felszívódik a macskajajos, mosdatlan, hajnali rossz közérzetben. Hát mégsem kerülsz a hullaházba – sóhajtasz, és megmozdítod a fejed, körbenézel a szobában.

Az ágy üres, a színpadias-bordó, műselyem takaró ráncatlanul, gondosan összehajtva, a párna felverve. A lány sehol. Nyűgöd feledve ugrasz, benézel a fürdőkabinba, ki a konyhába – magad vagy. Fata morgánának vagy részeg illúzióknak gondolhatnád a lányt, ha nem feketélné az ágy szélén az élére hajtott, drága, női szövetkabát – márpedig ott van, és ahogy az arcodhoz emeled a szemlátomást vadonatúj darabot, ismét megcsap az a parfümillet.

Lemész az utcára, hónod alatt szorongatod a kabátot, jó lesz a barátnődnek, körülbelül egy a méret. A város ébredszik, hat óra körül jár az idő – ahogy a lámpánál állsz, várod, hogy zöldre váltson, csavargó-forma kölyök lép melléd, útbaigazítást kér, a Rue Marcadet-t keresi. Míg elmagyarázod neki az utat, az arcát vizslatod – ijedt szemű, barna bőrű, törékeny kamasz, valahonnan a Száhel-övből vetette ide a sors és a jobb élet reménye, őt vagy a szüleit. Mikor elköszöntök, mercit formáz az ajkával, majd rád villantja egyenetlen fogsorát.

Elkeveredsz a Rue Montorgueil-ig, a piacon ennivalót vásárolsz, megreggelizel – téped-nyeled a cipőt, pár szelet elzászi sonkát eszel hozzá, ennyit igazán megérdemelsz, az árusokat figyeled, a vevőket, a korán kelő háziasszonyokat, fecsegő beszélőket, a bevándorlókat a maguk külön kis buborék-világában, ahogy pisognak körbe-körbe – a kép színekkel, illatokkal telik meg, tónust és harmadik dimenziót nyer, és nem pusztán kép többé – megtapogatod a hónod alatt szorongatott kabátot, a finom szövetet, és egyszeriben úgy érzed, otthon vagy a fények városában.